

Sygn. akt III AUa 760/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Maria Salańska - Szumakowicz (spr.) SSO del. Maria Ołtarzewska
Protokolant:	sekr.sądowy Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2015 r. w Gdańsku

sprawy G. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 lutego 2015 r., sygn. akt VIII U 1612/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do wypłaty należnej wnioskodawczyni emerytury za okres od 22 listopada 2012 roku do 31 października 2013 roku;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie.

SSA Maria Salańska – Szumakowicz SSA Michał Bober SSO del. Maria Ołtarzewska

Sygn. akt III AUa 760/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 czerwca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. podjął wypłatę emerytury ubezpieczonej G. W. za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku wraz z należnymi odsetkami.

Ubezpieczona G. W. odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o wypłatę emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 31 października 2013 roku. Podniosła, iż nie rozumie, dlaczego pozwany wypłacił należne świadczenie tylko częściowo.

W odpowiedzi na powyższe odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie. Wskazał, iż mając na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 roku podjęcie wypłaty emerytur przyznanych przed 1 stycznia 2011 roku i zawieszonych od 1 października 2011 roku, zgodnie z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, następuje wyłącznie na bieżąco, tj. od 22 listopada 2012 roku, jeśli skarga o wznowienie postępowania została zgłoszona do 24 grudnia 2012 roku lub po tej dacie, gdy przywrócono termin do złożenia skargi albo od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, gdy zgłoszenie to nastąpiło po 24 grudnia 2012 roku i brak jest podstaw do przywrócenia terminu na zgłoszenie skargi o wznowienie postępowania. Ubezpieczona wniosek o wypłatę zawieszzonego świadczenia złożyła w dniu 20 listopada 2013 roku, dlatego brak jest podstaw do wypłaty świadczenia za okres od 22 listopada 2012 roku do 31 października 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 lutego 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał pozwanego organ rentowy do wypłaty emerytury wnioskodawczyni G. W. za okres od dnia 1 września 2012 r. do 31 października 2013 r. (sygn. akt VIII U 1612/14).

Sąd Okręgowy orzekł na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych.

Ubezpieczona G. W., urodzona (...), uzyskała prawo do emerytury od 1 października 2008 roku. Pozwany zawiesił wypłatę świadczenia z uwagi na to, że kontynuowała zatrudnienie. Decyzją z 10 sierpnia 2012 roku pozwany wznowił od 1 września 2012 roku, tj. od miesiąca, w którym ubezpieczona ukończyła 60 lat, wypłatę emerytury ubezpieczonej. Decyzją z 30 sierpnia 2012 roku wstrzymał wypłatę świadczenia od 1 września 2012 roku. W uzasadnieniu wskazał, iż wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż ubezpieczona kontynuuje zatrudnienie. 20 listopada 2013 roku ubezpieczona złożyła wniosek o wypłatę zawieszzonego świadczenia emerytalnego. Decyzją z 29 listopada 2013 roku pozwany wznowił wypłatę emerytury od 1 listopada 2013 roku. Pismem z 18 grudnia 2013 roku ubezpieczona, powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 roku, sygn. akt TK 2/12, zwróciła się o wypłatę emerytury. Podniosła, iż przepis, na podstawie którego doszło do zawieszenia jej świadczenia decyzją ZUS z 30 sierpnia 2012 roku został uznany przez ww. wyrok za niezgodny z konstytucją. 9 stycznia 2014 roku pozwany wydał ostateczną decyzję odmowną. 13 lutego 2014 roku ubezpieczona wniosła o wypłatę emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 31 października 2013 roku. Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z 12 czerwca 2014 roku pozwany podjął wypłatę emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku wraz z należnymi odsetkami.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach ubezpieczeniowych, której prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd Okręgowy również nie znalazł podstaw do kwestionowania jej wiarygodności z urzędu.

Przechodząc do rozważań merytorycznych Sąd Okręgowy wskazał, iż spornym w niniejszej sprawie pozostawało ustalenie, czy zasadnym jest wypłata emerytury ubezpieczonej za okres od 22 listopada 2012 roku do 31 października 2013 roku. Na mocy przepisu art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726), w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.) wprowadzono następujące zmiany:

1) art. 103 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni), z zastrzeżeniem art. 103a.”;

2) po art. 103 dodaje się art. 103a w brzmieniu:

„Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.”

Sąd Okręgowy stwierdził, iż w myśl przepisu art. 28 cytowanej ustawy, do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 roku. Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 roku, w sprawie K 2/12, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W ocenie Sądu Okręgowego z powyższych ustaleń faktycznych wynika, że przepis art. 103a ustawy emerytalnej miał zastosowanie do ubezpieczonej, która nabyła prawo do emerytury od 1 października 2008 roku i był podstawą zawieszenia wypłaty emerytury ubezpieczonej - decyzją z 30 sierpnia 2012 roku wstrzymującą wypłatę świadczenia od 1 września 2012 roku. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku zapadł po rozpoznaniu wniosku grupy senatorów, która wniosła o stwierdzenie, że art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim z powodu uzyskania przez emeryta przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą skutkuje zawieszeniem prawa do emerytury również wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z art. 2, art. 21, art. 64 Konstytucji oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że analogiczne rozwiązanie do obecnie kwestionowanego ujęte w art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zostało uchylone 8 stycznia 2009 r. przez ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Dzięki temu możliwe stało się przechodzenie na emeryturę bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Kwestionowany art. 6 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. dodał jednak do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, wprowadzając ponownie zawieszenie prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywano pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Przepis ten objął również tych emerytów, którzy nabyli już prawo do emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Taka regulacja prawna naruszała, zdaniem wnioskodawcy, wynikające z art. 2 Konstytucji zasady: niedziałania prawa wstecz, ochrony praw nabytych oraz ochrony zaufania obywateli do państwa i prawa. Ustalając przedmiot kontroli Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wnioskodawca zakwestionował art. 6 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim z powodu uzyskiwania przez emeryta przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą skutkuje zawieszeniem prawa do emerytury również wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy. Przepis ten nie zawierał jednak regulacji dotyczącej „emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów”. Dodał on do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, który zezwala na zawieszenie prawa do emerytury, jednak generalnie znajduje zastosowanie do emerytów, którzy po jego wejściu w życie będą przechodzić na emeryturę. O zastosowaniu tego przepisu do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, przesądził art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., który stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się poczynając od 1 października 2011 r. Trybunał uznał, że art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. nie został wprawdzie wskazany jako przedmiot kontroli, jednak norma wyrażona w petitum wniosku, czyli stosowanie możliwości zawieszenia prawa do emerytury również wobec emerytów, którzy nabyli to prawo na mocy wcześniejszych przepisów, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, wynikał z zestawienia dwóch przepisów, tj. art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art.

6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. Z uzasadnienia wniosku również wynikało, że kwestionowana jest norma prawna wywodzona z tych dwóch przepisów, dlatego Trybunał uznał, że to one stanowią właściwy przedmiot kontroli. Wnioskodawca w petitum wniosku wprowadził powołanie art. 6 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., jednak sformułował zarzuty w stosunku do art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym do tej ustawy na mocy art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. Z tych dwóch przepisów należy zatem zrekonstruować kwestionowaną normę, gdyż dopiero treść ich obu przesądza o tym, że nową regulację przewidującą zawieszenie prawa do emerytury stosuje się także wobec emerytów, którzy nabyli to prawo na mocy wcześniejszych przepisów bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, iż Trybunał wyjaśnił, że prawo do zabezpieczenia społecznego jest realizowane za pomocą opartego na zasadach wzajemności, powszechności i przymusowości systemu ubezpieczenia społecznego, polegającego na obowiązku płacenia składek i na roszczeniowym charakterze otrzymywanych świadczeń, których wysokość jest związana z długością okresu ubezpieczenia i wysokością składek. Prawo do emerytury powstaje ex lege po spełnieniu się warunków wymienionych w przepisach (z reguły wieku i stażu). Jego realizacja następuje natomiast po zajściu zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Zdarzeniem prawnym uzasadniającym realizację prawa do emerytury jest ryzyko emerytalne, którego treść określa ustawodawca. Teoretycznie istnieją dwie możliwości ustalenia treści tego ryzyka: osiągnięcie określonego przez ustawę wieku zwanego emerytalnym albo prawo do zaprzestania pracy po osiągnięciu określonego wieku emerytalnego. Przy pierwszej koncepcji emerytura jest wypłacana po dożyciu określonego wieku, niezależnie od dalszego zatrudnienia (dodanym warunkiem nabycia prawa jest ewentualnie staż ubezpieczeniowy). Przyjęcie tego rozwiązania ma taki skutek, że nie można stosować instytucji zawieszenia prawa do emerytury w razie kontynuowania przez emeryta pracy. Druga koncepcja polega na tym, że emeryturę przyznaje się nie z tytułu dożycia określonego wieku, lecz w wypadku zrealizowania prawa do odejścia z rynku pracy po osiągnięciu określonego wieku. W tej koncepcji samo osiągnięcie określonego wieku (i ewentualnie stażu pracy) nie są zatem wystarczającymi warunkami nabycia prawa do emerytury. Możliwe jest w takiej sytuacji także stosowanie konstrukcji zawieszenia prawa do emerytury, bo tak rozumiane ryzyko może przestać zachodzić, jeśli emeryt wróci na rynek pracy, tj. znów zostanie zatrudniony. Obecnie (od 1 stycznia 2011 r.) w polskim systemie emerytalnym realizacja prawa do emerytury (w rozumieniu wypłaty świadczenia), zgodnie z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, może nastąpić dopiero po odejściu ubezpieczonego z rynku pracy. Tym samym ustawodawca przesądził, że treścią ryzyka emerytalnego jest prawo do zaprzestania pracy po osiągnięciu wieku emerytalnego, a wyrazem zajścia tego ryzyka jest rozwiązanie stosunku (stosunków) pracy przez ubezpieczonego z pracodawcą (pracodawcami), na rzecz którego (których) wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Sąd Okręgowy stwierdził, iż przedstawiając zasady zawieszenia świadczeń emerytalnych Trybunał wskazał, że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajduje się w dziale VIII tej ustawy zatytułowanym „Zasady ustalania świadczeń”, w rozdziale 2 dotyczącym zawieszania lub zmniejszania świadczeń. Instytucja zawieszenia wypłaty emerytury może być stosowana wyłącznie przy treści ryzyka emerytalnego określonego jako prawo do zaprzestania pracy po osiągnięciu określonego wieku (i stażu), tylko bowiem przy tej treści ryzyka może ono przez jakiś czas przestać zachodzić. Innymi słowy, powrót emeryta na rynek pracy oznacza zaprzestanie zachodzenia sytuacji chronionej (ryzyka) i uzasadnia wstrzymanie wypłaty świadczenia. W myśl art. 103 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury i renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106 tej ustawy. Podstawową przesłanką zawieszenia lub zmniejszenia prawa do tych świadczeń, określoną w powołanych przepisach, jest osiągnięcie przez osobę uprawnioną przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Przepisy określają procentowo, jaka kwota jest podstawą do zawieszenia oraz zmniejszenia świadczenia. Nie stosuje się wstrzymania wypłaty świadczenia w stosunku do osób, których przychód nie przekracza 70% przeciętnego wynagrodzenia, a także do osób, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, tj. ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni) – bez względu na wysokość osiąganego przez nie przychodu. Wyjątek wprowadza art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który określa szczególną przesłankę zawieszenia prawa do emerytury bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przesłanka ta dotyczy zarówno osób, którym przyznano tzw. wcześniejszą emeryturę, jak i osób, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny. Konsekwencją zajścia okoliczności uzasadniających zawieszenie prawa do świadczeń lub jego ustanie jest wstrzymanie wypłaty świadczeń na podstawie

art. 134 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Okręgowy wskazał, iż porównanie przyczyn zawieszenia świadczenia emerytalnego prowadzi do wniosku, że przyczyna wskazana w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS zasadniczo różni się od przyczyn wymienionych w art. 104 tej ustawy (tj. wskazujących, jaka wysokość zarobków pracującego emeryta powoduje zawieszenie świadczenia emerytalnego). Zawieszenie w ujęciu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS oznacza niemożliwość realizacji już nabytego ex lege prawa do świadczenia emerytalnego (w istocie dochodzi więc do odroczenia jego wypłaty), natomiast zawieszenie na podstawie art. 104 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oznacza wstrzymanie wypłaty już zrealizowanego świadczenia. Wobec powyższego Sąd Okręgowy stwierdził, że ustawodawca posługuje się pojęciem zawieszenia prawa zarówno do określenia sytuacji, w której ryzyko jeszcze nie zaszło (nie został rozwiązany stosunek pracy), jak i do sytuacji, w której ryzyko zaszło (stosunek pracy został rozwiązany), ale nastąpił powrót na rynek pracy (czyli doszło do zawieszenia trwania ryzyka). W pierwszej sytuacji zostaje zawieszona realizacja nabytego ex lege prawa z powodu niezajścia ryzyka, a w drugiej – w wyniku stosowania reguł zbiegu emerytury i dodatkowego zarobku. Tym samym art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinien być traktowany nie jako przepis dotyczący reguł łączenia świadczenia emerytalnego i zarobku, lecz jako przepis określający warunki realizacji prawa do emerytury, a więc określający treść ryzyka emerytalnego. Potraktowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako dotyczącego zawieszenia ustalonego prawa do emerytury, a nie zasad nabywania tego prawa, pozwoliło ustawodawcy na uchylenie skutków wcześniej przyjętej treści ryzyka emerytalnego także w odniesieniu do osób, które w czasie jej obowiązywania przeszły na emeryturę. Sąd Okręgowy dodał, iż Trybunał Konstytucyjny zauważył, iż w polskim systemie ubezpieczeń społecznych ustawodawca kilkakrotnie zmieniał treść ryzyka emerytalnego. Na gruncie ustaw emerytalnych obowiązujących do 31 grudnia 1998 r. stosował konstrukcję ryzyka emerytalnego jako prawa do zaprzestania pracy. W ustawie o emeryturach i rentach z FUS w pierwotnej wersji (od 1 stycznia 1999 r.) obowiązywała koncepcja, że świadczenie emerytalne przysługuje po osiągnięciu odpowiedniego wieku (oraz udowodnieniu wymaganego stażu pracy). Nie było przepisu przewidującego zawieszenie prawa do emerytury ze względu na kontynuowanie przez osobę, która nabyła to prawo, pracy u dotychczasowego pracodawcy. Art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadził ponadto zasadę niezawieszalności prawa do emerytury dla wszystkich świadczeniobiorców, którzy ukończyli odpowiednio 65 i 60 lat (zob. K. Antonów, Zawieszalność prawa do emerytury, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” nr 6/2001, s. 17). Sąd Okręgowy wskazał, iż ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszona). Uzasadniając tę zmianę, wskazano, że zasadniczą rolę w ubezpieczeniu społecznym odgrywa powiązanie prawa do świadczenia z brakiem środków utrzymania, a łączenie dochodów z pracy z jednoczesnym pobieraniem emerytury stawia pracujących emerytów w pozycji uprzywilejowanej, co nie może być oceniane w oderwaniu od poziomu życia społeczeństwa, istniejącego bezrobocia oraz obciążeń pracodawcy i budżetu państwa. Regulacja ta znalazła zastosowanie także do osób, które nabyły prawo do emerytury przed jej wejściem w życie, z półroczną *vacatio legis*. Art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było konsekwencją realizacji programu „Solidarność pokoleń – działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+” – pakietu działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób po 50. roku życia. Uchylenie powołanego przepisu miało usunąć jedną z barier aktywności zawodowej tych osób. Zgodnie z art. 45 ustawy z 21 listopada 2008 r. wypłaty zawieszony emerytury dokonywało się na wniosek osoby zainteresowanej, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych informował osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszona prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o warunkach pobierania świadczeń. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

W uzasadnieniu tej propozycji wskazano, że w warunkach kryzysu gospodarczego i gwałtownego spadku liczby miejsc pracy konieczne jest podjęcie działań zmierzających do odzyskania miejsc pracy, które są obecnie zajmowane przez emerytów. Podkreślono także, że rozwiązanie umożliwiające łączenie pracy zarobkowej z emeryturą pogłębia deficyt FUS, który musi być uzupełniany z budżetu państwa. Art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 r. TK zwrócił uwagę, że obowiązująca regulacja nie wyłącza możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależnia wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę. Emeryt może wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostanie zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę. Osoby, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, mogą bez ograniczeń łączyć emeryturę z zarobkiem, gdyż nie stosuje się do nich zasad zmniejszenia oraz wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na wysokość osiąganych zarobków. Przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie jest przepisem ustalającym zasady łączenia prawa do emerytury z zarobkiem, ale, uniemożliwiając realizację tego prawa do czasu rozwiązania stosunku pracy, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo do odejścia z rynku pracy i uzyskania świadczenia emerytalnego. Określa więc zasady powstania prawa do świadczenia. Trybunał zwrócił uwagę na niezdecydowanie ustawodawcy co do ustalenia treści ryzyka emerytalnego. Biorąc pod uwagę, że ryzyko emerytalne jest zdarzeniem uzasadniającym realizację prawa do emerytury, TK podniósł, że kilkukrotne zmienianie jego treści w krótkich odstępach czasowych jest zjawiskiem niepożądanym z punktu widzenia ubezpieczonych, niemających pewności co do warunków, jakie będą musieli spełnić w celu nabycia prawa do emerytury. Jako główny wzorzec kontroli w rozpatrywanej sprawie Trybunał przyjął wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadę ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa. Trybunał przyznał, że konstytucyjnie dopuszczalne jest odstępianie przez ustawodawcę od obowiązujących regulacji i zamiana ich na mniej korzystne, ze względu na przykład na stabilność finansów publicznych. „Jednostka ma prawo jednak oczekiwać, że regulacja prawna nie zostanie zmieniona na jej niekorzyść w sposób arbitralny. Prawodawca nie może w sposób dowolny kształtować treści obowiązujących norm, traktując je jako instrument do osiągnięcia stale to innych celów, które sobie dowolnie wyznacza” (wyrok w sprawie sygn. P 3/00, zob. także, jako jeden z wielu, wyrok z 28 lutego 2012 r., sygn. K 5/11, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 16). Zasada zaufania w stosunkach między obywatelem a państwem przejawia się bowiem m.in. w takim stanowieniu i stosowaniu prawa, „by nie stawało się ono swoistą pułapką dla obywatela i by mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, iż nie naraża się na prawne skutki, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, że jego działania podejmowane pod rządami obowiązującego prawa i wszelkie związane z tym następstwa będą także i później uznane przez porządek prawny” Trybunał podniósł, że problem w rozpatrywanej sprawie dotyczył oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS – przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego – na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. prawo do emerytury tych osób ulega zawieszeniu, począwszy od 1 października 2011 r., jeżeli nie rozwiążą stosunku pracy do 30 września 2011 r. Rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Oznaczało to dla nich, że – chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę (w tym miejscu należy przypomnieć, że ustawodawca nigdy nie zakazywał i aktualnie także nie zakazuje

łączenia świadczenia emerytalnego z wynagrodzeniem, co więcej – zgodnie z art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emeryci, którzy osiągnęli tzw. powszechny wiek emerytalny mają możliwość łączenia dochodów z tych źródeł bez żadnych ograniczeń kwotowych) – musiały rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać – oczywiście, jeśli znalazły nowego pracodawcę albo dotychczasowy zgodził się ponownie je zatrudnić. Oceniając przedstawioną wyżej sytuację osób, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz bezpieczeństwa prawnego obywateli, Trybunał Konstytucyjny doszedł do wniosku, że gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego zrezygnowałyby ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Korzystniejsze dla nich byłoby bowiem uzyskiwanie wysokiego dochodu ze stosunku pracy niż dużo mniejszego świadczenia emerytalnego. A zatem, działając w zaufaniu do państwa i stanowionego przez nie prawa, ubezpieczeni podjęli w przeszłości decyzję co do przejścia na emeryturę. Gdyby wiedzieli, że nastąpi zmiana stanu prawnego, uzależniająca realizację prawa do świadczenia emerytalnego od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, ich decyzja mogła być inna, bo z perspektywy dokonanej nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z FUS i objęcia nią także tych osób, okazała się dla nich niekorzystna. Trybunał zaznaczył, że decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Znając warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować nabyte prawo – w tym wypadku rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – ma on szansę się do nich przygotować. Może zatem odpowiednio ułożyć stosunki ze swoim dotychczasowym pracodawcą, ewentualnie poszukać pracodawcy, który zgodzi się rozwiązać z nim stosunek pracy, po czym ponownie go nawiązać. Osoby, które przeszły na emeryturę w latach 2009–2010 bez konieczności rozwiązywania stosunków pracy, w związku z decyzją ustawodawcy o objęciu ich tym obowiązkiem, nie miały takiej możliwości. Oczywiście mogły rozwiązać stosunek pracy, po czym ponownie go nawiązać, jednak przy obecnych realiach rynku pracy i specyfice naboru w niektórych zawodach (np. urzędnicy państwowi, samorządowi czy korpus służby cywilnej) było to niezmiernie trudne, a w niektórych wypadkach wręcz niemożliwe. Nie bez znaczenia są w tym kontekście także mniejsze możliwości adaptacyjne tych osób do zmienionej sytuacji na rynku pracy i ich mniejsza konkurencyjność na tym polu. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że dokonana przez ustawodawcę zmiana, polegająca na dodaniu do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, dotyczy niezwykle ważnej z punktu widzenia nabycia prawa do emerytury kwestii, jaką jest treść ryzyka emerytalnego. Ryzyko emerytalne to zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury. Określenie jego treści przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił (na gruncie rozpatrywanej sprawy – osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy – bo taka była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.), to niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas była wyższa niż ta wyliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego. Określając skutki wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw (czyli z dniem 22 listopada 2012r.) utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostanie nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy Sąd Okręgowy wskazał, iż przedstawione powyżej rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego dotyczy sytuacji, w jakiej znalazła się ubezpieczona G. W.. Nabyła ona bowiem prawo do emerytury od 1 października 2008 roku, pozostając w zatrudnieniu, gdy nie istniał jeszcze wymóg

rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, przy czym wypłata świadczenia została zawieszona. Po ukończeniu przez ubezpieczoną 60 lat pozwany wznowił wypłatę emerytury. Następnie, z mocy przepisu art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, do ubezpieczonej miał zastosowanie przepis art. 103a ustawy emerytalnej, na mocy którego organ rentowy zawiesił wypłatę świadczenia w związku z nierozwiązaniem stosunku pracy - decyzją z 30 sierpnia 2012 roku wstrzymującą wypłatę świadczenia od 1 września 2012 roku. Mając na uwadze treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego Sąd Okręgowy uznał, że z dniem ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw, tj. od dnia 22 listopada 2012 roku, powołane przepisy, zgodnie z którymi wypłata emerytury podlegała zawieszeniu w stosunku do ubezpieczonej, przestały obowiązywać. A zatem z tym dniem wypłata świadczenia powinna być realizowana. Oznacza to, że organ rentowy jest zobowiązany do wypłaty emerytury ubezpieczonej również w okresie 22 listopada 2012 roku do 31 października 2013 roku. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając naruszenie treści przepisu art.103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity : Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz.1227) w związku z art.190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 178, poz.483 ze zm.) oraz art.7 ustawy z dnia 13.12.2013r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 01.10.2011 r. do dnia 21.11.2012r. (Dz. U. z dnia 04.02.2014r.) poprzez przyjęcie, iż pozwany organ rentowy jest zobowiązany do wypłaty emerytury za okres od dnia 01 września 2012 r. do 31 października 2013 r. W związku z powyższym pozwany wniósł o uwzględnienie apelacji i zmianę zaskarżonego wyroku w całości, dotyczącej zobowiązania organu rentowego do wypłaty wnioskodawczyni emerytury za okres od 01 września 2012 r. do 31 października 2013 r. i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji. Organ rentowy nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, zgodnie z którym tenże Sąd, mając na uwadze treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego uznał, iż z dniem ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw, tj. z dniem 22 listopada 2012 r., powołane przepisy, zgodnie z którymi wypłata emerytury podlegała zawieszeniu w stosunku do wnioskodawczyni przestały obowiązywać. A zatem, z tym dniem wypłata świadczenia powinna być realizowana. To oznacza, że organ rentowy jest zobowiązany do wypłaty emerytury również w okresie od 22 listopada 2012 r. do 30 października 2013 r. Mając na względzie powyższe organ rentowy wskazał, iż jak wynika z akt, wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury z dniem 01 października 2008r. / k. 74 akt /. W dniu 20 listopada 2013r. / k. 137 akt / złożyła wniosek o wypłatę zaległych świadczeń za okres od 01 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. z odsetkami, zgodnie z ustawą z dnia 13 grudnia 2013r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których uległo zawieszeniu w okresie od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. Po rozpoznaniu w/w wniosku, ZUS zaskarżoną decyzją podjął wypłatę wyrównania świadczenia za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. w kwocie 28711,72 zł wraz z odsetkami za okres od 26 października 2011 r. do 19 lutego 2014 r. w kwocie 6508,08 zł, zgodnie z wytycznymi C/ZUS. Pozwany wskazał, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. sygn.. akt K 2/12, dotyczył kręgu osób, które nabyły prawo w okresie od dnia 08 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Jednak, mając na uwadze w/w wyrok Trybunału Konstytucyjnego, podjęcie wypłaty emerytur przyznanych przed dniem 01 stycznia 2011 r. i zawieszonych od 01 października 2011 r. zgodnie z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, następuje wyłącznie na bieżąco, tj.

- od 22 listopada 2012 r. jeśli skarga o wznowienie postępowania w myśl art. 145 a k.p.a. została zgłoszona do 24 grudnia 2012 r., lub po tej dacie, gdy przywrócono termin na złożenie skargi

- od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, gdy zgłoszenie to nastąpiło po 24 grudnia 2012 r. i brak jest podstaw do przywrócenia terminu na złożenie skargi o wznowienie postępowania.

Ponieważ, zgodnie z art. art. 145 a k.p.a. strona postępowania może żądać wznowienia postępowania w przypadku gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. Skargę o wznowienie wnosi się w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego Pani G. W. wniosek o wypłatę zawieszonych emerytur złożyła w dniu 20 listopada 2013 r. / k. 137 akt/ , tj. po upływie terminu do wniesienia skargi - termin do wniesienia

skargi upłynął w dniu 22 grudnia 2012 r. Pozwany organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 12 czerwca 2014r. - podjął wypłatę świadczenia za okres od dnia 01 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Wobec tego, zdaniem organu rentowego, brak podstaw do wypłaty świadczenia za okres od dnia 22 listopada 2012r. do dnia 31 października 2013r. z przyczyn podanych wyżej. Ponadto pozwany organ rentowy wskazał, że wypłacił już świadczenie wnioskodawczyni za okres od dnia 01 września 2012 r. do 21 listopada 2012 r., a w związku z tym Sąd Okręgowy niezasadnie za ten okres ponownie zobowiązał ZUS do wypłaty emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego organu rentowego zasadniczo nie zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem instancji odwoławczej Sąd Okręgowy dokonał właściwych i wyczerpujących ustaleń w zakresie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, jak również przytoczył i wyjaśnił w dostateczny sposób podstawę prawną orzeczenia. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku jednoznacznie wynika, że warunek realizacji nabytego prawa do emerytury w postaci rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą nie ma zastosowania jedynie do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Tylko w stosunku do nich przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, utracił moc w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12. Natomiast art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nadal obowiązuje i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury po 1 stycznia 2011 r.

W sprawie poza sporem jest, że decyzją z dnia 17 listopada 2008 r. przyznano G. W. prawo do emerytury od dnia 1 października 2008 r. Wypłata świadczenia podlegała zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

Przedmiotem sporu na etapie postępowania apelacyjnego pozostawało, czy organ rentowy powinien wznowić ubezpieczonej wypłatę świadczenia emerytalnego za okres od 22 listopada 2012 r. ze względu na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 12/12.

Analiza stanowiska pozwanego organu rentowego prezentowanego w toku postępowania przed Sądem I instancji, jak i w toku postępowania apelacyjnego prowadzi do wniosku, że skarżący nieprawidłowo interpretuje zastosowanie art. 103a ustawy emerytalnej w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Kwestia ta była już przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. Orzecznictwo tegoż Sądu jest w tym zakresie jednolite (por. wyroki: z dnia 24 kwietnia 2013 r., II UK 299/12; z dnia 14 sierpnia 2013 r., III UK 117/12; z dnia 14 sierpnia 2013 r., III UK 118/12, niepublikowany i z dnia 23 października 2013 r., I UK 122/13).

Sąd Najwyższy wyraźnie wyjaśnił, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285), uznał, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał zauważył, że w sprawie SK 45/04 kontroli poddano identycznie brzmiący, jak art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 103 ust. 2a tej ustawy, między innymi stwierdzając, że "całkowite zawieszenie świadczeń w razie nierozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą nie ma charakteru arbitralnego i nie narusza zasady proporcjonalności, ponieważ odpowiada istocie konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego i ma na celu realizację zadań państwa w zakresie zapewnienia pełnego, produktywnego zatrudnienia", podkreślając, że "umożliwienie pobierania świadczeń emerytalnych bez przerwania działalności zawodowej wykracza poza konstytucyjny zakres prawa do

zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego". Sąd Najwyższy jednocześnie przypomniał, że art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, uznany w powołanym wyroku za zgodny z Konstytucją, został uchylony z dniem 8 stycznia 2009 r. na mocy art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Tym samym od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. - do dnia wejścia w życie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanego do ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, nie istniał wymóg uprzedniego rozwiązania stosunku pracy jako warunku pobierania świadczeń emerytalnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 439/13).

Sąd Apelacyjny wskazuje, że powołany wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. znajduje zastosowania w okolicznościach rozpoznawanej sprawy. Trybunał stwierdził bowiem, że "obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r."

Zgodnie z prawidłowymi ustaleniami Sądu I instancji, wnioskodawczyni przyznano prawo do emerytury decyzją z dnia 1 października 2008 r. Fakt, że wypłata emerytury, a więc realizacja nabytego prawa, podlegała zawieszeniu w związku z kontynuowaniem przez nią zatrudnienia ma znaczenie prawne, w tym sensie, że wskazane wyżej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego znajduje zastosowania w niniejszej sprawie. W chwili nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury, to jest w październiku 2008 r., nie obowiązywał art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stanowiący że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Jak już wyżej wspomniano, przepis ten wszedł w życie dnia 1 stycznia 2011 r., a w związku z tym od tej daty nie było możliwe pobieranie emerytury, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. Przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskali od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Przy czym ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r., mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do dnia 30 września 2011 r. Tym samym skutki prawne, wynikające z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. znajdują zastosowania do sytuacji wnioskodawczyni, która prawo do świadczenia nabyła w październiku 2008 r.

Na zakończenie Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż czym innym jest nabycie prawa, a czym innym jego realizacja. W wyroku z 22 listopada 2006 r. (III UK 95/06) Sąd Najwyższy wskazał na konieczność odróżnienia nabycia prawa do świadczeń od uzyskania świadczeń wynikających z tego prawa. Podkreślił samodzielny charakter tych instytucji jako regulowanych odrębnymi przepisami, mającymi różne znaczenie w obrocie prawnym. I tak, o nabyciu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego stanowi art. 100 ustawy emerytalnej, przewidujący powstanie prawa do świadczeń z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, natomiast o wypłacie - art. 129 ust. 1 tejże ustawy, nakazujący wypłacanie świadczenia od dnia powstania prawa, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wynika stąd, że istnienia prawa do świadczeń, wiążące się ze spełnieniem warunków jego nabycia, nie można utożsamiać z przyznaniem świadczenia.

Odnosząc się ostatecznie do zarzutów skarżącego co do naruszenia art. 145a k.p.a. Sąd Apelacyjny wskazuje, iż zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa od momentu wniesienia do sądu powszechnego odwołania od decyzji organu rentowego, o której stanowi art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 1442) sprawa staje się sprawą cywilną i podlega rozpoznaniu według zasad właściwych dla tej kategorii spraw (art. 83 ust. 2 cytowanej ustawy w związku z art. 1 k.p.c.). Z uwagi na zasadę orzekania przez sąd w postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych o prawach lub obowiązkach stron na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego, wady decyzji wynikające z naruszeń

przepisów postępowania przed organem rentowym pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2014 r. II UK 242/13).

W konsekwencji powyższych rozważań Sąd odwoławczy uznał, że zarzuty apelującej są nieuzasadnione, a zatem wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu. Z tymże jak słusznie podniósł pozwany organ rentowy w związku z wypłatą wnioskodawczyni świadczenia za okres od dnia 1 września 2012 r. do dnia 21 listopada 2012 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok poprzez zmianę daty początkowej tj. od dnia 22 listopada 2012 r., uznając za bezzasadne zobowiązanie pozwanego organu rentowego do zapłaty już wypłaconego świadczenia. W tym stanie rzeczy, działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt I wyroku. W pozostałym zakresie oddalił apelację jako bezzasadną, działając na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Michał Bober SSA Maria Sałańska-Szumakowicz SSO del. Maria Ołtarzewska